

แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7
ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Guidelines for Managing the Learning Ecosystem according to
the Principles of Sappāya VII of Santisuk School Group
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

¹รักษา ทรัพย์ประเสริฐ, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, พระครูภัทรธรรมคุณ

¹Raksa Subprasert, Suddhipong Srivichai, Phrakruphattharathammakun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Corresponding Author's Email: raksa.6624@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข 2) เพื่อศึกษาวิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นงานวิจัยแบบผสานวิธี ใช้ประชากรผู้บริหารและครู โรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จำนวน 127 คน เก็บข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้บริหารและครูให้ความร่วมมือบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งใน ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ด้านความร่วมมือของเครือข่าย ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา ตามลำดับความสำคัญของการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ 2. วิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดสภาพแวดล้อมปลอดภัย สนับสนุน Active Learning ใช้เทคโนโลยี พัฒนาทักษะการสอน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และเชื่อมโยงกับภายนอกเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่ และ 3. แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 มีแนวทาง ประกอบด้วย 1) อาวาสสัปปายะ สร้างสภาพแวดล้อมสะอาด ทันสมัย และมีระเบียบ เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2) โคจรสัปปายะ จัดสภาพการเดินทางและเรียนรู้นอกสถานที่ให้ปลอดภัยและเหมาะสม 3) ภัตตสัปปายะ ใช้สื่อการสอนหลากหลายและทันสมัย กระตุ้นการเรียนรู้ 4) ปุคคลสัปปายะ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และการมีส่วนร่วมของนักเรียน 5) โภชนสัปปายะ สนับสนุนการบริโภคทั้งอาหารและความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 6) อุตุสัปปายะ ควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิและแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับการเรียน และ 7) อิริยาบถสัปปายะ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการผ่อนคลาย เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้เรียน

คำสำคัญ: การบริหาร; ระบบนิเวศการเรียนรู้; หลักสัปปายะ 7

Abstract

This research aimed 1) to study the management of the learning ecosystem of schools in the Santisuk Group, 2) to study the management of the learning ecosystem according to the Sappāya 7 principles of schools in the Santisuk Group, and 3) to propose guidelines for managing the learning ecosystem according to the Sappāya 7 principles of schools in the Santisuk Group, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Mixed methods research was designed. The population consisted of 127 administrators and teachers from schools in the Santisuk Group. Data was collected using questionnaires. The statistics analyzed include mean and standard deviation. Content analysis was also conducted from interviews with 7 experts. The research findings revealed that: 1. The overall management of the learning ecosystem in all 5 aspects is at a high level because administrators and teachers cooperate to manage the school's learning ecosystem effectively, including learning management methods, the use of learning technology, network collaboration, operational strategies, and educational management resources, according to the order of importance of learning ecosystem management. 2. The management of the learning ecosystem requires collaboration from teachers, learners, parents, and the community. This involves creating a safe environment, supporting Active Learning, utilizing technology, developing teaching skills, building learning networks, and connecting with external resources to fully promote learners' potential. 3. The guidelines for managing the learning ecosystem based on the Sappāya 7 principles are as follows 1) *Āvāsasappāya* – Create a clean, modern, and well-organized environment conducive to learning and positive interaction. 2) *Gocarasappāya* – Ensure safe and suitable transportation and outdoor learning conditions. 3) *Passasappāya* – Utilize diverse and modern teaching media to stimulate learning. 4) *Puggalasappāya* – Foster good relationships among personnel and encourage student participation. 5) *Bhojanasappāya* – Support consumption of both food and knowledge to promote personal development. 6) *Utusappāya* – regulate environmental factors, such as temperature and lighting, to optimize learning conditions. 7) *Iriyāpathasappāya* – organize activities that promote movement and relaxation to enhance students' health and well-being.

Keywords: Managing; Learning Ecosystem; Sappāya VII

บทนำ

การบริหารจัดการขององค์การทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลักที่ต้องมีเป้าหมายชัดเจนที่แสดงให้เห็นบทบาทของผู้นำหรือผู้บริหาร ในการนำองค์การให้การเปลี่ยนแปลงพัฒนา ผู้นำ

ต้องมีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดถึงบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ให้การบริหารบรรลุตามนโยบายของการบริหารจัดการขององค์การการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาให้เป็นไปตามแผนนโยบายและแผนงานที่วางไว้ให้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การศึกษาไทยในปัจจุบัน ประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป ทั้งในแวดวงการศึกษาและวงการด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ก็คงเป็นประเด็นของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคืออะไร สมควรที่เราจะต้องทำความเข้าใจกันในเรื่องนี้ว่ามีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างไร และจะมีผลกระทบต่อชาวไทยทุกคนในแง่ไหน ปัญหาของวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในสังคมไทยนั้น อันที่จริงก็สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับปัญหาทางการศึกษา หากการศึกษาสามารถพัฒนาทักษะ ฝีมือ ความรู้ หากผู้นำที่มีประสบการณ์ความรู้ในการบริหารทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล แม้ว่าจะต้องประสบปัญหานี้ตามธรรมชาติของวงจรการบริหารหรือการศึกษาก็ตาม แต่ก็คงไม่ถึงขั้นเข้ามาดังที่เป็นอยู่ วิกฤติการณ์ในการศึกษาไทย ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากระบบการเมืองที่มีปัญหาเรื้อรังและระบบการศึกษาที่เข้าขั้นทุพพลภาพ และจำเป็นต้องผ่าตัดระบบการศึกษาได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันระบุในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐธรรมนูญมาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวาระหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวนี้อาจมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (Suriya Kongsanoh, 2025) ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ใน “มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มี กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง มาตรา 32 การจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคล ในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการ จำนวนสามองค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด” (Secretariat of the House of Representatives, 2025)

ในปัจจุบันการศึกษาของไทยมีการปรับเปลี่ยน และพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ตอบสนองต่อผู้เรียน ให้สามารถเข้าถึงความรู้ปรับเป้าหมายการเรียนรู้สู่การสร้างสมรรถนะ เพิ่มทักษะคนวัยทำงาน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามการพัฒนาทางการศึกษาไทยยังไม่สามารถเข้าถึงและตอบสนองได้ในทุกกลุ่มผู้เรียน ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การพัฒนาพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้

เชิงรุกโดยพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้จึงถือเป็นวิธีที่สามารถนำไปสู่การ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้เป็นอย่างดีโดยระบบนิเวศการเรียนรู้หรือ Learning ecosystem ระบบ นิเวศการเรียนรู้มาจากคำศัพท์ทางนิเวศวิทยา หมายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตภายใน สภาพแวดล้อม ซึ่งเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงกับองค์ประกอบหนึ่ง จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น ๆ ตามไปด้วย โดยองค์ประกอบและรูปแบบของระบบนิเวศการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2546) ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน โดยเน้นการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย 2) ทรัพยากร ได้แก่งบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ 3) วิธีการจัดการ เรียนรู้ด้วยการจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning: PL) การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบร่วมคิดร่วมทำ เป็นต้น 4) การจัดทำหลักสูตรและกิจกรรมใหม่ เช่น การออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ใหม่โดยใช้เทคโนโลยีเป็น ทางเลือกสำหรับผู้เรียน การทำเนื้อหาสาระที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน การกำหนดทักษะ และ สมรรถนะที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 5) การใช้เทคโนโลยี เช่น การนำ E-learning มาใช้ในการเผยแพร่คลังความรู้ในรูปแบบคลิปวิดีโอ ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้เช่น Google meet, Zoom, Social Media 6) ความร่วมมือของเครือข่าย ซึ่งระบบนิเวศการเรียนรู้จะเป็นระบบที่ เกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เพื่อให้สมาชิกในระบบนิเวศการเรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพร่วมกันนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ นั้น สามารถเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการเรียนการสอนภายในหน่วยงานสถานศึกษารองรับการ เรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย ซึ่งเป็นทักษะที่รองรับตลาดแรงงานในปัจจุบันได้ นอกจากนี้ในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ยังสามารถตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่ง องค์การสหประชาชาติร่วมกับประเทศสมาชิกทั่วโลก จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นแทนเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหประชาชาติเดิม โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน โดยในหลายประเทศได้มีการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านการศึกษา เช่น เมืองเฮลซิงกิเมืองหลวงของฟินแลนด์ ประเทศที่ได้รับการยอมรับว่ามีคุณภาพการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก ได้ริเริ่มโครงการ ‘Whole City’ เปลี่ยนทุกสถานที่ในเมืองให้เป็นสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ขนาดมหึมา สถานที่ต่างๆ เช่น ห้องสมุด สวนสาธารณะ ป่า สนาม เด็กเล่น พิพิธภัณฑ์ โรงภาพยนตร์ ห้างสรรพสินค้า ถนน อาคารทางวัฒนธรรม และห้องสมุด ล้วนเป็นสถานที่ เพื่อการเรียนรู้ซึ่งสามารถขับเคลื่อนโดยใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ 4 การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมี การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และ สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all) (Suphawan Karunyawee, 2021)

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาหรือบูรณาการการศึกษาได้อย่างมีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะหลักสัปปายะ 7 เป็นหลักธรรมที่หมายถึง สิ่งที่สบาย สภาพที่เอื้อ สิ่งที่เกิดอยู่ สิ่งที่เกิดอยู่ดีและการที่จะพัฒนาชีวิต สิ่งที่เหมาะสม อันเกื้อหนุนในการเจริญก้าวหน้าให้ได้ผลดี ช่วยให้สมาธิตั้งมั่น ไม่เสื่อมถอย มีด้วยกัน 7 ประการ กล่าวคือ บูรณาการหลักสัปปายะ 7 เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างเหมาะสม ผู้เรียนสามารถ

นำความรู้ที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสแหล่งเรียนรู้และสามารถเพิ่มทักษะในการนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อทำให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ชุมชน สังคม รวมทั้งประเทศชาติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยต้องศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของกลุ่มโรงเรียนสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาการบริหาร ได้กำหนดโครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการเรียนรู้นอกห้องเรียน ซึ่งให้สอดคล้องและสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เกิดทักษะจากประสบการณ์จริง สามารถนำประสบการณ์มาวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นจากประชากรผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 127 คน เก็บข้อมูลแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแบบบรรยาย (Descriptive Statistics) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการเลือกเจาะจง จำนวน ๗ ท่าน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา แบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะที่ 2 ศึกษาวิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และระยะที่ 3 เสนอแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้บริหารและครูให้ความร่วมมือบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งใน ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ด้านความร่วมมือของเครือข่าย ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา ตามลำดับความสำคัญของการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และ ครู มีต่อสภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (N=127)

สภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่ม สันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น			
	μ	σ	แปลผล	อันดับ
1. ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน	4.26	0.49	มาก	4
2. ด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา	3.96	0.74	มาก	5
3. ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.31	0.49	มาก	1
4. ด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้	4.29	0.52	มาก	2
5. ด้านความร่วมมือของเครือข่าย	4.29	0.50	มาก	3
ภาพรวม	4.22	0.49	มาก	

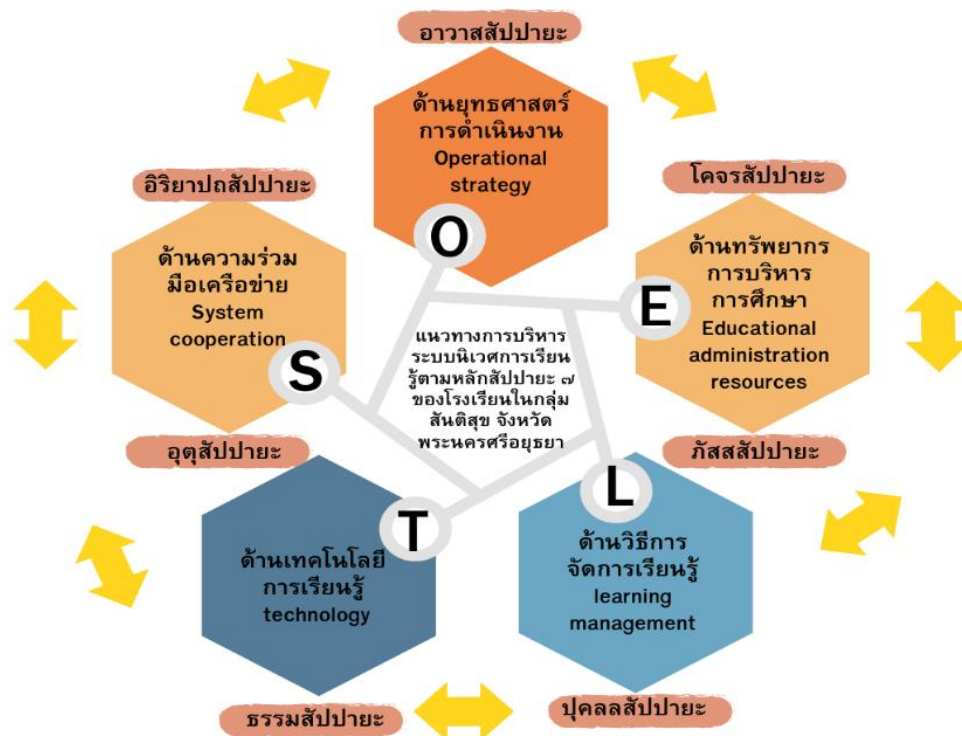
จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่เป็นการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 ด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ด้านความร่วมมือของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ตามลำดับ

2. วิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดสภาพแวดล้อมปลอดภัย ออกแบบอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ สนับสนุน Active Learning ออกแบบการจัดห้องเรียนโดยจัดห้องเรียนให้มีมุมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีโดยการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะการสอนด้วยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่น่าสนใจ มีสีสัน ตกแต่งด้วยภาพหรือป้ายที่กระตุ้นความคิด สร้างมุมเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยการนำหลักสัปปายะ 7 มาบูรณาการในการสร้างเครือข่ายโรงเรียน จะช่วยให้เกิดความร่วมมือที่แข็งแกร่งและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการสร้างสังคมที่ดีขึ้นและเชื่อมโยงกับภายนอกเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่

3. แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 มีแนวทาง ประกอบด้วย 1) อาวาสสัปปายะ สร้างสภาพแวดล้อมสะอาด ทันสมัย และมีระเบียบ เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2) โคจรสัปปายะ จัดสภาพการเดินทางและเรียนรู้นอกสถานที่ให้ปลอดภัยและเหมาะสม 3) ภัตตสัปปายะ ใช้สื่อการสอนหลากหลายและทันสมัย กระตุ้นการเรียนรู้ 4) บุคคลสัปปายะ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และการมีส่วนร่วมของนักเรียน 5) โภชนสัปปายะ สนับสนุนการบริโภคทั้งอาหารและความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 6) อุตสัปปายะ ควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิและแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับการเรียน และ 7) อิริยาบถสัปปายะ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการผ่อนคลาย เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้เรียน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสังเคราะห์แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และเสนอเป็นแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย SOTEL
ที่มา: Raksa Subprasert (2024)

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำมาขยายความได้ดังต่อไปนี้

1. O: ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน (Operational strategy) คือ การพัฒนายุทธศาสตร์การดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักสัปปายะ 7 (อาวาสสัปปายะ) จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่ และบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. E: ด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา (Educational administration resources) คือ การพัฒนาทรัพยากรการบริหารการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสัปปายะ 7 (อิริยาบถสัปปายะ) นั้น เป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เพราะจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

3. L: ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ (Learning management) คือ การพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 (ปุคคลสัปปายะ) เป็นแนวทางที่สำคัญในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพและมีความสุขในการเรียนรู้ การนำหลักการเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ จะช่วยให้การศึกษาไทยก้าวหน้าและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจ พัฒนาทักษะชีวิต

4. T: ด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ (Technology) คือ การพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนรู้และการนำมาประยุกต์ใช้กับหลักสัปปายะ 7 (ภัสสสัปปายะ) เป็นแนวทางที่น่าสนใจในการพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล การลงทุนในด้านเทคโนโลยีการศึกษาจึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและสร้างผลกระทบในระยะยาว เทคโนโลยีช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล

5. S: ด้านความร่วมมือเครือข่าย (System cooperation) คือ การพัฒนาความร่วมมือเครือข่ายเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาการศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้กับหลักสัปปายะ 7 (ปุคคลสัปปายะ) เพราะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิต นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเชื่อมโยงกัน การเชื่อมโยงกับเครือข่ายภายนอกทำให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น

หลักสัปปายะ 7 หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) อาวาสสัปปายะ สถานที่เรียนรู้สะอาด และเอื้อต่อการเรียนรู้ 2) โคจรสัปปายะ มีอาหารที่เหมาะสมกับสุขภาพ 3) ภัสสสัปปายะ มีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจและเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน 4) ปุคคลสัปปายะ มีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถมาให้ความรู้ 5) ธรรมสัปปายะ การนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาหรือหลักการอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ 6) อุตสัปปายะ สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มีอากาศถ่ายเทสะดวก และ 7) อิริยาบถสัปปายะ มีอิริยาบถที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมของสภาพแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าโดยภาพรวม การบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ในระดับมาก ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี และความร่วมมือของเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ยุทธศาสตร์การดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน ด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพโดยรวมที่ดี แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษาเพิ่มเติม ได้แก่ 1) ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ผู้บริหารและครูมี

ความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าผู้บริหารและครูเล็งเห็นความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ วางแผนระยะยาวและระยะสั้น โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ ส่งเสริมให้ครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิขญา สวัสดิ์, ศศิธร หาสิน และกัลยารัตน์ สุขนันท์ชนะ ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ภายในสถานศึกษารองรับการเรียนรู้เชิงรุก” ผลการศึกษาพบว่า การจัดระบบนิเวศการเรียนรู้มีหัวใจสำคัญ คือการทำงานร่วมกัน การพัฒนาร่วมกัน การตั้งเป้าหมายร่วมกัน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน คุณครู และผู้เรียน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีการเสนอแนวคิดในการพัฒนาทั้งในด้านการออกแบบการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรม ที่ส่งผลดีต่อผู้เรียน และเมื่อถอดบทเรียนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ และออกแบบตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างคู่มือการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน และถ่ายทอดให้กับโรงเรียน จากการประเมินความพึงพอใจของการใช้คู่มือนี้ ด้านความถูกต้องและชัดเจนของเนื้อหาอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความสอดคล้องของการออกแบบกิจกรรมกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรระดับมาก การนำคู่มือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหา และความสอดคล้องของกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบในคู่มือการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้มีความเหมาะสมสำหรับโรงเรียน จากงานวิจัยนี้จึงสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้และยังสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Apichaya Sawatdee, Sasithorn Hasin and Kanlayarat Suknanchana, 2022) และ 2) ด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าผู้บริหารและครูเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงความสุขและความผาสุกของทุกภาคส่วน ทั้งผู้เรียน บุคลากร และชุมชน วิธีการที่สำคัญ ได้แก่ การวางแผนการใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบ การจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากร เพื่อให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ จิราภร คุ่มมณี ได้วิจัยเรื่อง “ระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลแบบสะเต็มเกมิฟเคชั่นเพื่อพัฒนานวัตกรรมอาชีวศึกษา” ผลการศึกษาพบว่า 1. ระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลแบบสะเต็มเกมิฟเคชั่นเพื่อพัฒนานวัตกรรมอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ขั้นตอนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1.1 ขั้นการนิยามปัญหา 1.2 ขั้นการออกแบบการแก้ปัญหา 1.3 ขั้นการสร้างเครื่องมือ 1.4 ขั้นการทดสอบ แปลผลและปรับปรุงผลงาน/วิธีการ และ 1.5 ขั้นการนำเสนอผลงาน/วิธีการ (2) กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลไกของเกมิฟเคชั่น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 2.1 เป้าหมาย 2.2 กฎ 2.3 การเสริมแรง 2.4 เวลา และ 2.5 ผลป้อนกลับ (Jiraporn Khummanee, 2018)

2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดสภาพแวดล้อมปลอดภัย ออกแบบอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสภาพอากาศ สนับสนุน Active Learning ออกแบบการจัดห้องเรียนโดยจัดห้องเรียนให้มีมุมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการใช้เทคโนโลยีโดยการบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะการสอน

ด้วยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้น่าสนใจ มีสีสัน ตกแต่งด้วยภาพหรือป้ายที่กระตุ้นความคิด สร้างมุมเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยการนำหลักสัปปายะ 7 มาบูรณาการในการสร้างเครือข่ายโรงเรียน จะช่วยให้เกิดความร่วมมือที่แข็งแกร่งและยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการสร้างสังคมที่ดีขึ้นและเชื่อมโยงกับภายนอกเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ เพราะการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี รัตนพร ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ 7 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1” จากการศึกษาพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ด้านกายภาพ ได้แก่ 2) ผู้บริหารจัดทำคู่มือความปลอดภัยเกี่ยวกับ การใช้ อาคาร ห้องปฏิบัติการ ถนน การขึ้นลงบันได และ ทางหนีไฟ ด้านวิชาการ ได้แก่ 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบสื่อที่มี ความหลากหลายรูปแบบ 2. แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมตามหลักสัปปายะ 7 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ครูและ บุคลากรในสถานศึกษา ควรร่วมกันปรับหลักสูตรสถานศึกษา สร้างแหล่งเรียนรู้ และมีการสนับสนุนงบประมาณ 2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา ผู้ปกครอง และ ชุมชน 3) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการ และทำปฏิทิน การปฏิบัติงาน ด้าน กายภาพ ได้แก่ 1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา สำรวจบริเวณที่เป็น จุดเสี่ยง และปรับปรุงให้มี ประสิทธิภาพ 2. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ให้ความรู้ เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์ จัดทำคู่มือความ ปลอดภัยในสถานศึกษา 3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู ฝึกผู้เรียน ให้กล้าแสดงออก และแสดงผลงานผู้เรียนไว้ตาม บอร์ด หรือป้ายนิเทศ ด้านวิชาการ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครู ผลิตสื่อการเรียนการสอนให้สามารถใช้ได้ สอดคล้องกับเนื้อหา ที่ใช้ในกระบวน การจัดการเรียนการสอน 2. ผู้บริหารส่งเสริมให้วิทยากรมาให้ความรู้ ในการ จัดการเรียนการสอน 3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูไปอบรมรูปแบบเทคนิค การจัดการเรียนการสอน (Anchulee Rattanaporn, 2019)

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่ม สันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มี 7 แนวทาง ประกอบด้วย 1) อาวาสสัปปายะ สร้างสภาพแวดล้อม สะอาด ทนสมัย และมีระเบียบ เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2) โคจรสัปปายะ จัดสภาพการเดินทางและ เรียนรู้นอกสถานที่ให้ปลอดภัยและเหมาะสม 3) ภัตตสัปปายะ ใช้สื่อการสอนหลากหลายและทันสมัย กระตุ้นการ เรียนรู้ 4) บุคคลสัปปายะ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และการมีส่วนร่วมของนักเรียน 5) โภชนสัปปายะ สนับสนุนการบริโภคทั้งอาหารและความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 6) อุตุสัปปายะ ควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิและแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับการเรียน และ 7) อิริยาบถสัปปายะ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหวและ การผ่อนคลาย เพื่อสุขภาพที่ดีของผู้เรียน ทั้งนี้ทั้ง 7 แนวทางนี้จะสนับสนุนให้เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณ การุญญะวีร์ ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาการจัดการแหล่ง เรียนรู้ตามหลักสัปปายะ ๗ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต

1” ที่ศึกษาสภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้ง 3 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ 2. พัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ด้วยหลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ บูรณาการหลักสัปปายะ 7 โดยคำนึงถึงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ขั้นตอนการพาผู้เรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ และกระบวนการพัฒนาการจัดการแหล่งเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ 14 ข้อ ด้านกายภาพ 14 ข้อ ด้านวิชาการ 14 ข้อ (Suphawan Karunyawee, 2022) และยังมุ่งเน้นในการจัดสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Buffo ได้ศึกษาการรับรู้ของนักเรียน ครูและผู้บริหาร เกี่ยวกับความปลอดภัยภายใน โรงเรียนประถมศึกษาในเขตชานเมือง โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 3,843 คนจำนวน 531 คนและผู้บริหารจำนวน 271 คน ข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับจาก แหล่งที่มา 3 ที่ คือ 1 เอกสารที่จำเป็นในการสำรวจเพื่อประเมิน 2 การสำรวจจากนักจิตวิทยาของ โรงเรียนในกลุ่มเป้าหมาย และ การหากิจกรรมที่สัมพันธ์กัน ของทั้ง 3 กลุ่มเป้าหมายผลการวิจัยพบว่า นักเรียน 120 คนรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนน้อยกว่าครูและผู้บริหาร นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 รับรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของพวกเขาน้อยกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนักเรียนมักจะรับรู้ว่สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีความปลอดภัยน้อย และจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนร่วมจาก โรงเรียนขนาดใหญ่มีแต่คติที่ดีต่อความปลอดภัยในโรงเรียนมากกว่าผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่มีชั้นเรียนพิเศษ มีการรับรู้ในด้านความปลอดภัยในโรงเรียนมากกว่าผู้มีส่วน ร่วมจากโรงเรียนที่ไม่มีชั้นเรียนพิเศษ รูปแบบการค้นพบทั้งหมด ชี้ให้เห็นว่านักเรียนจะมีการรับรู้ ในเชิงสร้างสรรค์ต่อสภาพแวดล้อมในโรงเรียนน้อย (Buffo, 2005)

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า สภาพการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเนื่องจากผู้บริหารและครูให้ความร่วมมือบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งใน ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ด้านความร่วมมือของเครือข่าย ด้านยุทธศาสตร์การดำเนินงาน และด้านทรัพยากรการบริหารการศึกษา ตามลำดับความสำคัญของการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ สำหรับวิธีการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยจัดสภาพแวดล้อมปลอดภัย สนับสนุน Active Learning มีการใช้เทคโนโลยี ในการพัฒนาทักษะการสอน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับภายนอกเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนอย่างเต็มที่ และแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 มีแนวทาง ประกอบด้วย 1) อาวาสสัปปายะ สร้างสภาพแวดล้อมสะอาด ทันสมัย และมีระเบียบ เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ที่ดี 2) โคจรสัปปายะ จัดสภาพการเดินทางและเรียนรู้นอกสถานที่ให้ปลอดภัยและเหมาะสม 3) ภัตตสัปปายะ ใช้สื่อการสอนหลากหลาย และทันสมัย กระตุ้นการเรียนรู้ 4) บุคคลสัปปายะ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร และการมีส่วนร่วมของนักเรียน 5) โภชนสัปปายะ สนับสนุนการบริโภคทั้งอาหารและความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง 6) อุตุสัปปายะ

ควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิและแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับการเรียน และ 7) อริยาบถสัปปายะ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเคลื่อนไหวและการผ่อนคลายเพื่อสุขภาพที่ดีของผู้เรียน ซึ่งแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการวิจัยเรื่อง การวิจัยวิธีการแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ ไปเป็นแนวทางพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาต่อไป

1.2 ผลการวิจัยเรื่อง การวิจัยวิธีการแนวทางการบริหารระบบนิเวศการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่สถานศึกษาควรนำผลการวิจัย ด้านการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ ไปปรับใช้หรือพัฒนาให้เหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารทรัพยากรการบริหารการศึกษาตามหลักสัปปายะ ๗ ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารยุทธศาสตร์การดำเนินงานตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารความร่วมมือของเครือข่ายตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 ควรดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการใช้เทคโนโลยีการเรียนรู้ตามหลักสัปปายะ 7 ของโรงเรียนในกลุ่มสันติสุข จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บรรณานุกรม

- Anchulee Rattanaporn. (2019). Guidelines for organizing the environment according to the principles of Sappaya 7 of educational institutions under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office, Area 1. *Education Review Journal, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University*, 6(1), 94-104.
- Apichaya Sawatdee, Sasithorn Hasin and Kanlayarat Suknanchana. (2022). Guidelines for organizing learning ecosystems within educational institutions to support active learning. *e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 4(4), 67-78.

- Buffo. (2005). *An investigation of the perceptions of students, teacher, and parent concerning school safety within the elementary school of a large suburban school district*. New York: Harper and Brothers.
- Jiraporn Khummanee. (2018). Gamification-based digital learning ecosystem for developing vocational innovators. *Eastern University of Management and Technology Academic Journal*, 15(2), 162-177.
- Suriya Kongsanoh. (2025). *Organizing the education of young children in accordance with the Constitution of the Kingdom of Thailand 2017*. Retrieved from <https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament>
- Office of the Secretariat of the House of Representatives. (2025). *National Education Act (No. 4) 2019*. Retrieved from https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2019/A/034/T_0001.PDF
- Suphawan Karunyawee. (2021). Management of learning resources within educational institutions according to the principles of Sappaya 7 in New Normal. *Journal of Innovation in Educational Management and Research*, 3(2), 77-81.
- Suphawan Karunyawee. (2022). *Development of learning resource management according to the principles of Sappaya 7 primary schools under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 1*. (Doctor of Education Dissertation, Department of Buddhist Educational Administration). Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.